

Vidéki levél.

I.

Csornoholova, 1883. áprilhó.

Negyedik éve már, hogy az ungvári kincstári uradalom csornoholovai erdőőri területében fenyő csemete kertek telepítésével s a kiültetett csemeték helyének újbóli bevetésével foglalkozom. Az elvetett magvak a következők voltak: lucz-fenyő (*Abies excelsa*), feketefenyő (*Pinus austriaca*), erdei fenyő (*Pinus sylvestris*), kevés amerikai (p. *lambertiana*) és jegenyefenyő (*Abies pectinata*). A vetés eredménye a jegenyefenyő kivételével gyönyörű volt, mert már az első év őszén a lucz-csemeték 10—15 centiméter magasra nőttek, a fekete- és erdei fenyő csemeték természetesen még ezeket is fölül multák a növésben. Ki is ne ápolna szeretettel és atyai gondoskodással egy szépen megművelt csemetekertben ily szép sikerrel kikelt csemetéket. Nekem öröm volt a munka, de lehetett is, mert a szép fejlődésben, mintha a megelégedés néma kifejezését láttam volna. A jegenyefenyővel azonban, melyből az előbbiekkal egyszerre két ágyat vetettem be, még pedig egyet erdei talajjal, egyet pedig anélkül, a legjobb akarat dacára is kudarczót vallottam. Jegyzékem, melybe a vetések teljesítését, idejét és az akkori időjárást jegyeztem fel, minden tekintetben megnyugtató arról, hogy azon időben se egér, se madár nem tett kárt, mégis hiában vártam az elvetett mag kikelését, mindössze 13 csemete volt a végeredmény. Az 1882-ik év tavaszán ismét vetettem lucz- és jegenyemagot s bár egyforma jóakarattal műveltem meg mindkettő részére a talajt, az eredmény mégis csak az volt, mint előbb. A lucz sem sikerült ugyan oly jól mint előbb, de ennek úgy hiszem az akkor uralkodott tavaszi szárazság, az egerek és a madarak voltak az okai. A jegenyefenyő azonban már egészen rosszul sikerült, mert három ágyban, melynek mindegyike $2\frac{1}{2}$ méter hosszú és 1 méter széles volt, s mindenikben 15 sor vettetett be, alig kelt ki 50 szál csemete, s e tavasszal, a mint a hó elment, ezek is kivesztek. Most utólagosan azonban újból mutatkozik vagy 90 szál, melyek e tavaszon keltek ki.

Ez idén különben általános volt a panasz vidékünkön és uradalmunkban a jegenyefenyőmag rosz kelése ellen. Egy darabig nem tudtam, hogy miben lehet a baj oka, de e hó elején midőn egy fenyővágás alsó- és felső végén ujból mintegy 70 kilonyi jegenyefenyő magot kellett a hóra elvetnem, egészen véletlenül rájöttem a dolog nyitjára. Mielőtt ugyanis a második darab terület bevetéséhez fogtam volna, leültem egy szél által kidöntött törzsre, és belenyulva a magot tartalmazó zsákba, kivettem belőle néhányat s vizsgálgatni kezdtem. Miután a külső kinézésre nem volt mindenik egyenlő, kiraktam zsebkendőmre 100 darabot s éles zsebkéssel ovatosan felvágva őket, mindeniket figyelmesen megszemléltem. A váratlan eredmény szomorú volta egészen meglepett, mert a 100 közül 70 darab teljesen rosz volt s a másik 30-ból is 8 db kétesnek mutatkozott. A száz szemből tehát csak 22 mag volt csiraképes, már pedig, a mint én tudom, a jegenyefenyő magnak is legalább 65—70 $\%$ -ot kell hogy kiadjon. Az említett 70 db magnak legnagyobb része üres volt, belül penészes, avasszagu és fekete színű, épen mint az a mag, a mit lehullás után a fák alól lehet gyűjteni. Világos tehát, hogy a sikertelen vetésnek a rosz mag az oka. A kereskedők úgy látszik semmi gondot sem fordítanak a mag használhatóságára, s eladják akár mily kevés csiraképességgel bir. Gondosan gyűjtött s jól kezelt magnál alig képzelhető, hogy ily sokat tegyen ki a rosz és használhatlan. A fennebb említett 70 kilo mag W. N. Stadtból való volt, csupán a kinézése után nem lehetett ítéletet mondani felőle, de ha kezébe vette az ember, mindjárt megkülönböztette a jót a rosztól, mert amannak külső tokja puha, ennek ellenben kemény volt.

Egyébiránt, hogy meggyőződjem arról, vajjon nem csalódtam-e ítéletemben, az idén többféle probavetést eszközöltem, melynek eredményét a tekintetes szerkesztő ur engedelmével jövőre bátor leszek megírni.

A mint hallom franciaországban az elárusításra gyűjtött erdei magvak csiraképességének megvizsgálására egy külön szakértői bizottság van kirendelve, és a magvak csak ennek jóváhagyása után bocsáttathatnak áruba. Ezt az intézkedést

nálunk is jó volna behozni, mert minő kárt szenved az erdészet az ily rossz minőségű magvak miatt. Először is kárba megy a drágán fizetett s rossz mag ára, azután oda vesz a munka, hiába váraakozik az ember az eredményre, s végül a bevetett terület ismételt próbák után is, mint valami gazdátlan pusztaterület éveken át üresen marad, vagy, mint ezen a vidéken történik, az értéktelen bükk és gyertyán vagy a földi szeder lepi el, mi ismét az erdőgazdaság hátrányára történik, mert az erdőnek értékes csemetékkeli beerdősítése csak évek után és csak akkor sikerülhet, midőn már a fent említett növények elterjeszkedése az ültetést rendkívül megnehezíti.

Azt is tapasztaltam, hogy a jegenyefenyő magot, akkor is ha tökéletesen jó, nyílt csemetekertekben elvetni nem tanácsos, mert a nyári forróságok a mesterséges beárnyékolás daczára is megrongálják, télen pedig a száraz fagyok a finoman megművelt nedves földdel felhuzzák.

Ez az oka, hogy én egyetlen egy csemete kertben nevelt jegenyefenyő csemetét sem tudtam fentartani.

Ezt tapasztaltam egyébiránt az őszi ültetéseknél is, a mennyiben egy 1881 ősszén beültetett vágásban a csemetéket mind felhuzta a fagy, úgy, hogy az egészből igen kevés maradt életben.

Ezelőtt 3 évvel néhány amerikai fenyőmagot is kaptam, ki is kelt szerencsésen, hanem az áska (*Grillus grillotalpa*) rá talált és többet lerágott közülök, hanem végre meglakolt érte, s most a megmaradt csemeték igen szépen fejlődnek.

Két év előtt 4 db douglás-fenyő csemetét kaptam, melyet a csemete kertben Tomcsányi Gusztáv m. kir. erdész urral ültettem el. Kettőnek a közeli vágás égésekor sokat ártott a tűz, de azért élnek, a másik kettő egészen épen maradt, s hogy mily szépen fejlődtek bizonyíthatja az, hogy első évi növésük 20 centiméter, második évi növésük pedig 38 centiméter volt. Ebből ítélve ez a fánem az itteni termő helyet nagyon kedvelheti s tanácsos lenne vele a vetést is megpróbálni.

Kováts György,
m. kir. erdőőr.